

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 381/2020-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. septembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Petra Molnára predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť

██████████, ██████████, ██████████, ██████████
██████████ zastúpeného advokátom Mgr. Romanom Tomanom, PhD., Rudnayovo námestie 1, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Špecializovaného trestného súdu sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 30. septembra 2019 a postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tost 36/2019 z 22. októbra 2019 a ústavnú sťažnosť ██████████

██████████, ██████████, ██████████, ██████████
██████████, zastúpeného advokátom Mgr. Romanom Tomanom, PhD., Rudnayovo námestie 1, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Špecializovaného trestného súdu sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 30. septembra 2019 a postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tost 36/2019 z 22. októbra 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavné sťažnosti [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. decembra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ v 1. rade“), vo veci namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „špecializovaný súd“) sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 30. septembra 2019 a postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Tost 36/2019 z 22. októbra 2019.

1.1 Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na špecializovanom súde je na podklade obžaloby prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „úrad špeciálnej prokuratúry“) z 29. októbra 2018 vedené pod sp. zn. BB-4 T 36/2018 trestné stíhanie proti sťažovateľovi v 1. rade a ďalším spoluobžalovaným, konkrétne proti sťažovateľovi v 1. rade pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. a), b), c) a d), ods. 2 písm. c), ods. 4 písm. b) a c) Trestného zákona a obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1, ods. 2 písm. d) a e) a ods. 3 písm. b) citovaného zákona a iné zločiny.

Sťažovateľ v 1. rade je stíhaný väzobne, pričom do väzby bol vzatý uznesením špecializovaného súdu z 9. marca 2017 v spojení s uznesením najvyššieho súdu

z 10. apríla 2017 z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

Uznesením špecializovaného trestného súdu zo 14. septembra 2017 v spojení s uznesením najvyššieho súdu z 26. septembra 2017 bola väzba sťažovateľa v 1. rade predĺžená do 6. mája 2018, následne uznesením špecializovaného súdu z 12. apríla 2018 v spojení s uznesením najvyššieho súdu z 23. apríla 2018 do 6. decembra 2018. Uznesením špecializovaného súdu z 13. novembra 2018 v spojení s uznesením najvyššieho súdu z 29. novembra 2018 bolo podľa § 238 ods. 3 Trestného poriadku rozhodnuté o ponechaní sťažovateľa v 1. rade aj po podaní obžaloby vo väzbe z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku.

1.2 Sťažovateľ v 1. rade podal 16. septembra 2019 žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, o ktorej rozhodol špecializovaný súd napadnutým uznesením sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 30. septembra 2019, ktorým ju v zmysle § 72 ods. 1 písm. b) a § 79 ods. 3 Trestného poriadku zamietol a podľa § 72 ods. 1 písm. b) a § 80 ods. 1 písm. c) a ods. 2 Trestného poriadku nenahradil väzbu sťažovateľa v 1. rade dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Proti predmetnému uzneseniu špecializovaného súdu podal sťažovateľ v 1. rade sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením sp. zn. 2 Tost 36/2019 z 22. októbra 2019 tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

1.3 Sťažovateľ v 1. rade v ústavnej sťažnosti namieta zaujatosť senátu „4T“ (resp. zaujatosť predsedu tohto senátu) špecializovaného súdu, ktorý rozhodoval a rozhodol o zamietnutí jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, a zároveň namieta postup, ktorým sa špecializovaný súd vysporiadal s týmito námietkami zaujatosti. Sťažovateľ v 1. rade v tejto súvislosti v podstatnom uviedol:

- Sťažovateľ v 1. rade podaním z 19. júna 2019 vzniesol námietku zaujatosti senátu „4T“, ktorou namietal, že senát „4T“ nadržia prokurátorovi Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, keďže zápisnica z hlavného pojednávania konaného 13. júna 2019 neobsahuje tvrdenie sťažovateľa v 1. rade, že svedok obžaloby [REDACTED] mal po skončení výsluchu pri odvádzaní eskortou z pojednávacej miestnosti uviesť, že „*vy dvaja skapete v base*“. O tejto námietke zaujatosti špecializovaný súd

nerozhodol, ale sťažovateľa v 1. rade informoval prípisom z 2. júla 2019, že o tejto námietke zaujatosti konať nebude, lebo dôvodom námietky je len procesný postup orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu v konaní, s čím sťažovateľ v 1. rade nesúhlasí.

- Sťažovateľ v 1. rade na hlavnom pojednávaní konanom 8. júla 2019 vzniesol námietku zaujatosti predsedu senátu „4T“, ktorou namietal, že predseda senátu „4T“ uznesením č. k. BB-4 T 36/2018-15890 z 1. júla 2019 svojvoľne uznal sťažovateľa v 1. rade za vinného z disciplinárneho previnenia, a zároveň namietal, že má informácie, že predseda špecializovaného súdu telefonicky žiadal riaditeľa Ústavu na výkon väzby Banská Bystrica, aby sťažovateľa v 1. rade za disciplinárne previnenie exemplárne potrestal. O tejto námietke zaujatosti špecializovaný súd nerozhodol, ale sťažovateľovi v 1. rade oznámil, že podľa § 32 ods. 6 Trestného poriadku o tejto námietke zaujatosti konať nebude, lebo dôvodom námietky je procesný postup súdu v konaní, s čím sťažovateľ v 1. rade nesúhlasí.

- Sťažovateľ v 1. rade podaním z 13. septembra 2019 vzniesol námietku zaujatosti predsedu senátu „4T“, ktorou namietal, že v priebehu hlavného pojednávania konaného 12. septembra 2019 počas výsluchu svedka [REDAKOVANÉ] svedok na položenú otázku spoluobžalovaného začal arogantným spôsobom, resp. rôznymi vulgarizmami útočiť na adresu sťažovateľa v 1. rade a spoluobžalovaného. Následne sťažovateľ v 1. rade taktiež adresoval svedkovi vulgarizmy, pričom predseda senátu „4T“ rozhorčene upozornil výlučne len sťažovateľa v 1. rade a aj spoluobžalovaného, ktorý s konfliktom nemal nič spoločné, a oznámil im, že ak sa bude takéto správanie opakovať, budú vykázaní z pojednávacej miestnosti a súd bude vykonávať dokazovanie v ich neprítomnosti, prípadne budú ponechaní na potrestanie riaditeľovi ústavu na výkon väzby podľa § 70 ods. 1 a 2 Trestného poriadku, avšak svedok zostal zo strany predsedu senátu „4T“ bez upozornenia napriek tomu, že bol iniciátorom predmetného konfliktu. O tejto námietke zaujatosti špecializovaný súd nerozhodol, ale sťažovateľa v 1. rade prípisom z 18. septembra 2019 informoval, že podľa § 32 ods. 6 Trestného poriadku o tejto námietke zaujatosti konať nebude, lebo dôvodom námietky je procesný postup súdu v konaní, ako aj z dôvodu, že predmetná námietka zaujatosti nebola sťažovateľom v 1. rade vznesená bezodkladne podľa § 31 ods. 5 Trestného poriadku, s čím sťažovateľ v 1. rade nesúhlasí.

Podľa názoru sťažovateľa v 1. rade sa špecializovaný súd náležite nevysporiadal s ním vznesenými námietkami zaujatosti, pričom podľa jeho názoru k porušeniu

jeho označených práv následne došlo napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 36/2019 z 22. októbra 2019, ktorým toto pochybenie špecializovaného súdu nebolo napravené.

1.4 Sťažovateľ v 1. rade v ústavnej sťažnosti taktiež argumentuje, že v súčasnom štádiu trestného konania je jeho väzba nedôvodná a nezákonná, keďže podľa jeho názoru existencia podozrenia zo spáchania trestných činov postavená iba na výpovediach tzv. kajúcnikov a podanie obžaloby nepredstavujú same osebe relevantné dôvody dlhodobého trvania väzby. Podľa vyjadrenia sťažovateľa v 1. rade sa označené výpovede kajúcnikov v ďalšej fáze konania nijako neposilnili ďalšími relevantnými dôkazmi, ale zostali na „*mŕtvom bode*“, čo podľa sťažovateľa v 1. rade spochybňuje zákonnosť ďalšieho trvania väzby. Sťažovateľ v 1. rade tvrdí, že jeho obvinenie vzniklo iba na základe výpovedí týchto kajúcnikov, ktorí sa priznali a páchaním ďalšej trestnej činnosti, t. j. krivej výpovede a krivej prísahy, získali svoju beztrestnosť a status svedkov.

Sťažovateľ v 1. rade ďalej argumentuje, že nezákonnosť jeho väzby preukazujú aj rozhodnutia konajúcich súdov o jeho väzbe, ktoré opakovane používajú stereotypné formulácie a dostatočne sa nezaoberajú všetkými relevantnými okolnosťami veci.

K dôvodom útekovej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku sťažovateľ v 1. rade v podstatnom dôvodí, že v jeho prípade nemá žiadne zákonné opodstatnenie. Sťažovateľ v 1. rade spochybňuje argumentáciu, ktorou konajúce súdy tento dôvod podporili a v ktorej poukázali na to, že sa sťažovateľ v 1. rade v minulosti ukrýval na území Českej republiky a že disponoval falošnými dokladmi, o čom mal vypovedať jeden zo spolupracujúcich kajúcnikov. Sťažovateľ v 1. rade namieta, že uvedená výpoveď je účelová, a teda nepravdivá, keď ju označený kajúcnik podal iba v záujme získania vlastnej beztrestnosti. Sťažovateľ v 1. rade v tomto kontexte dôvodí, že účelom jeho označeného pobytu v minulosti v Českej republike nebolo vyhýbanie sa trestnému stíhaniu, ale jeho podnikateľské aktivity, keď navyše Prahu v Českej republike navštevoval v minulosti pravidelne, a to s cieľom výlučne obchodnej činnosti. Podľa vyjadrenia sťažovateľa v 1. rade obsah spisu v jeho trestnej veci (záznamy o sledovaní sťažovateľa v 1. rade v inkriminovanom období pobytu v Českej republike) preukazuje, že označený pobyt v Českej republike nemal charakter ukrývania sa.

Sťažovateľ v 1. rade v ďalšej argumentačnej rovine ústavnej sťažnosti spochybňuje dôvody kolúznei väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku prezentované konajúcimi súdmi v ich jednotlivých väzobných rozhodnutiach. V konkrétnosti poukazuje na jeden z dôkazov tzv. SD-kartu s nahrávkou, ktorá má podľa záverov väzobných rozhodnutí obsahovať rozhovor sťažovateľa v 1. rade a ďalšieho spoluobžalovaného, z obsahu ktorého má vyplývať ich spoločná snaha ovplyvniť výpoveď poškodeného v inej trestnej veci poskytnutím majetkového prospechu a tiež vyhrážkami.

Sťažovateľ v 1. rade dôvodí, že ani on a ani dotknutý spoluobžalovaný nie sú osobami, ktorých rozhovor je na nahrávke zachytený. Na tomto mieste ďalej sťažovateľ v 1. rade formuluje tvrdenie, že svedkovia, na ktorých sa odvolávala obžaloba a následne konajúce súdy a ktorí mali vypovedať o zastrešovacích praktikách používaných sťažovateľom v 1. rade a spoluobžalovaným v priebehu existencie zločineckej skupiny, takéto svoje výpovede v uvedenom smere na hlavnom pojednávaní úplne vyvrátili. Zároveň tiež k argumentácii špecializovaného súdu, ktorý poukázal v uznesení na konkrétny prípad, v ktorom po zadržaní jedného z dealerov drog mali sťažovateľ v 1. rade a spoluobžalovaný stotožniť svedkov, ktorí vypovedali proti nim, a poveriť nižšie postavených členov skupiny, aby proti nim podnikli potrebné opatrenia, sťažovateľ v 1. rade ubezpečuje, že svedok [REDAKOVANÉ] predmetné tvrdenie uviedol pod nátlakom orgánov činných v trestnom konaní. V závere tejto časti argumentácie sťažovateľ v 1. rade spochybňuje svedka kajúcnika [REDAKOVANÉ] ktorého považuje za nedôveryhodného mnohonásobného recidivistu, ktorý vypovedá proti sťažovateľovi v 1. rade podľa jeho presvedčenia z osobnej pomsty.

Napokon posledný z formulovaných väzobných dôvodov – preventívnu väzbu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažovateľ v 1. rade vyvracia argumentáciou, že od údajného spáchania skutkov, ktoré sú sťažovateľovi v 1. rade kladené za vinu, uplynula doba niekoľkých rokov. Taktiež vzhľadom na doterajšiu dobu trvania väzby sťažovateľa v 1. rade opätovné sformulovanie údajnej zločineckej skupiny už ani teoreticky neprichádza do úvahy, a to i s prihliadnutím na vykonané rozkladné opatrenia.

V závere argumentácie ústavnej sťažnosti sťažovateľ v 1. rade spochybňuje náležitosť tej časti odôvodnenia väzobných rozhodnutí, v rámci ktorej sa mali konajúce súdy vysporiadať s možnosťou nahradenia väzby sťažovateľa v 1. rade miernejším

alternatívnym opatrením – dohľadom mediačného a probačného úradníka. Podľa vyjadrenia sťažovateľa v 1. rade v tomto smere konajúce súdy úplne opomenuli vykonať test proporcionality väzby sťažovateľa v 1. rade medzi rizikom naplnenia väzobných dôvodov a jeho osobnou slobodou.

1.5 Na základe uvedeného sťažovateľ v 1. rade navrhol, aby ústavný súd v jeho veci rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a jeho práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru postupom a uznesením špecializovaného súdu sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 30. septembra 2019, ako aj postupom a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 36/2019 z 22. októbra 2019, predmetné rozhodnutia špecializovaného súdu a najvyššieho súdu zrušil, prikázal prepustiť sťažovateľa v 1. rade z väzby na slobodu a priznal tiež sťažovateľovi v 1. rade primerané finančné zadost'účinenie v celkovej sume 10 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Ústavnému súdu bola 30. decembra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej aj „sťažovateľ v 2. rade“; spolu ďalej aj „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a jeho práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru postupom a uznesením špecializovaného súdu sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 30. septembra 2019 a postupom a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 36/2019 z 22. októbra 2019.

2.1 Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na špecializovanom súde je na podklade obžaloby prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry z 29. októbra 2018 vedené pod sp. zn. BB-4 T 36/2018 trestné stíhanie proti sťažovateľovi v 2. rade a ďalším spoluobžalovaným, konkrétne proti sťažovateľovi v 2. rade pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona, obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. a), b), c) a d), ods. 2 písm. c), ods. 4 písm. b) a c) Trestného zákona a obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1, ods. 2 písm. d) a e) a ods. 3 písm. b) citovaného zákona a iné zločiny.

Sťažovateľ v 2. rade je stíhaný väzobne, pričom do väzby bol vzatý uznesením špecializovaného súdu z 9. marca 2017 v spojení s uznesením najvyššieho súdu z 10. apríla 2017 z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku.

Uznesením špecializovaného trestného súdu zo 14. septembra 2017 v spojení s uznesením najvyššieho súdu z 26. septembra 2017 bola väzba sťažovateľa v 2. rade predĺžená do 6. mája 2018, následne uznesením špecializovaného súdu z 12. apríla 2018 v spojení s uznesením najvyššieho súdu z 23. apríla 2018 do 6. decembra 2018. Uznesením špecializovaného súdu z 13. novembra 2018 v spojení s uznesením najvyššieho súdu z 29. novembra 2018 bolo podľa § 238 ods. 3 Trestného poriadku rozhodnuté o ponechaní sťažovateľa v 2. rade aj po podaní obžaloby vo väzbe z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku.

2.2 Sťažovateľ v 2. rade podal 20. septembra 2019 a 23. septembra 2019 žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, o ktorých rozhodol špecializovaný súd napadnutým uznesením sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 30. septembra 2019, ktorým ich v zmysle § 72 ods. 1 písm. b) a § 79 ods. 3 Trestného poriadku zamietol a podľa § 72 ods. 1 písm. b) a § 80 ods. 1 písm. c) a ods. 2 Trestného poriadku nenahradil väzbu sťažovateľa v 2. rade dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Proti predmetnému uzneseniu špecializovaného súdu podal sťažovateľ v 2. rade sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením sp. zn. 2 Tost 36/2019 z 22. októbra 2019 tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

2.3 Sťažovateľ v 2. rade v ústavnej sťažnosti namieta zaujatosť senátu „4T“ (resp. zaujatosť predsedu tohto senátu) špecializovaného súdu, ktorý rozhodoval a rozhodol o zamietnutí jeho žiadostí o prepustenie z väzby na slobodu, a zároveň namieta postup, ktorým sa špecializovaný súd vysporiadal s uvedenými námietkami zaujatosti. Sťažovateľ v 2. rade v tejto súvislosti v podstatnom uviedol:

- Sťažovateľ v 2. rade na hlavnom pojednávaní konanom 12. septembra 2019 vzniesol námietku zaujatosti predsedu senátu „4T“, ktorou namietal, že počas výsluchu svedka [REDACTED] svedok na položenú otázku sťažovateľa v 2. rade začal arogantným spôsobom, resp. rôznymi vulgarizmami útočiť na adresu sťažovateľov. Následne sťažovateľ v 1. rade taktiež adresoval svedkovi vulgarizmy, pričom predseda senátu „4T“ rozhorčene

upozornil výlučne len sťažovateľa v 1. rade, ako aj sťažovateľa v 2. rade, ktorý s konfliktom nemal nič spoločné, a oznámil im, že ak sa bude takéto správanie opakovať, budú vykázaní z pojednávanej miestnosti a súd bude vykonávať dokazovanie v ich neprítomnosti, prípadne budú ponechaní na potrestanie riaditeľovi ústavu na výkon väzby podľa § 70 ods. 1 a 2 Trestného poriadku, avšak svedok zostal zo strany predsedu senátu „4T“ bez upozornenia napriek tomu, že bol iniciátorom predmetného konfliktu. O tejto námietke zaujatosti špecializovaný súd nerozhodol, ale sťažovateľovi v 2. rade oznámil (pozri s. 13 zápisnice o hlavnom pojednávaní z 12. septembra 2019), že podľa § 32 ods. 6 Trestného poriadku o tejto námietke konať nebude, lebo dôvodom námietky je procesný postup súdu v konaní, s čím sťažovateľ v 2. rade nesúhlasí.

- Sťažovateľ v 2. rade v námietke zaujatosti z 19. septembra 2019 okrem už uvedeného namietal zaujatosť senátu „4T“ poukazom na rozsudok špecializovaného súdu č. k. BB-4 T 36/2018-14764 z 8. januára 2019, ktorým bola schválená dohoda o vine a treste uzavretá medzi prokurátorom úradu špeciálnej prokuratúry a jedným zo spoluobžalovaných sťažovateľa v 2. rade. Sťažovateľ v 2. rade dôvodí, že predseda senátu špecializovaného súdu pri verejnom vyhlásení tohto rozsudku pri špecifikácii jednotlivých trestných činov uvedeného spoluobžalovaného (uzatvárajúceho dohodu o vine a treste) uviedol pri prezentácii prvého bodu skutkovej vety dotknutého rozsudku celé meno sťažovateľa v 2. rade ako člena zločineckej skupiny označovanej prezývkou „Dvojčky“. Sťažovateľ v 2. rade dodáva, že predseda senátu okrem uvedeného pri vyhlásení označeného rozsudku prezentoval viaceré odkazy priamo na osobu sťažovateľa v 2. rade a jeho úlohu v uvedenej zločineckej skupine, pričom ho niekoľkokrát označil za organizátora a iniciátora trestnej činnosti. Sťažovateľ v 2. rade zdôrazňuje, že tento rozsudok bol vyhlásený verejne za prítomnosti širokej verejnosti a zástupcov médií, čím podľa jeho názoru špecializovaný súd „*podnietil verejnosť uveriť vo vinu sťažovateľa*“. Sťažovateľ v 2. rade zastáva názor, že uvedený postup špecializovaného trestného súdu vo vzťahu k jeho osobe svedčí o nedostatku nestrannosti a nezaujatosti konajúceho senátu, keďže podľa jeho mienky okrem toho, že hneď na začiatku vyhlásenia predmetného rozsudku bolo uvedené jeho celé meno a priezvisko, v ďalšom obsahu dotknutého rozsudku nebol popis skutkov primerane upravený tak, aby nedošlo k prejedikovaniu viny tretích osôb (vrátane osoby sťažovateľa v 2. rade), o ktorých vine nebolo týmto rozsudkom rozhodované. Sťažovateľ v 2. rade

sa domnieva, že ani postup špecializovaného súdu, ktorý pri prezentácii skutkových viet rozsudku zvolil pre označenie jeho osoby iniciály ■ ■ požiadavku rešpektovania prezumpcie nevinoty proti jeho osobe a tiež požiadavku nestrannosti a nezaujatosti nezabezpečil.

Sťažovateľ v 2. rade dodáva, že sa podobného postupu senát špecializovaného súdu (pozostávajúci z dvoch totožných členov) dopustil aj v ďalšom rozsudku špecializovaného súdu č. k. BB-4 T 31/2017-4878 z 20. novembra 2017 týkajúceho sa ďalšieho spoluobvineného. O tejto námietke zaujatosti špecializovaný súd nerozhodol, ale sťažovateľa v 2. rade informoval prípisom zo 4. októbra 2019, že podľa § 32 ods. 6 Trestného poriadku o tejto námietke zaujatosti konať nebude, lebo nebola vznesená bezodkladne podľa § 31 ods. 5 Trestného poriadku a jej dôvodom je len procesný postup súdu v konaní, s čím sťažovateľ v 2. rade nesúhlasí.

Podľa názoru sťažovateľa v 2. rade sa špecializovaný súd náležite nevysporiadal s ním vznesenými námietkami zaujatosti, pričom podľa jeho názoru k porušeniu jeho označených práv následne došlo napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 36/2019 z 22. októbra 2019, ktorým toto pochybenie špecializovaného súdu nebolo napravené.

2.4 Sťažovateľ v 2. rade v ústavnej sťažnosti taktiež argumentuje, že v súčasnom štádiu trestného konania je jeho väzba nedôvodná a nezákonná, keďže podľa jeho názoru existencia podozrenia zo spáchania trestných činov postavená iba na výpovediach tzv. kajúcnikov a podanie obžaloby nepredstavujú samy osebe relevantné dôvody dlhodobého trvania väzby.

Sťažovateľ v 2. rade ďalej argumentuje, že nezákonnosť jeho väzby preukazujú aj rozhodnutia konajúcich súdov o jeho väzbe, ktoré opakovane používajú stereotypné formulácie a dostatočne sa nezaoberajú všetkými relevantnými okolnosťami veci.

Sťažovateľ v 2. rade taktiež namieta, že v jeho prípade jednotlivé dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku nie sú dané, pričom argumentácia sťažovateľa v 2. rade je v tomto smere v podstatnom obdobná ako argumentácia sťažovateľa v 1. rade (bližšie pozri bod 1.4 odôvodnenia tohto uznesenia).

2.5 Na základe uvedeného sťažovateľ v 2. rade navrhol, aby ústavný súd v jeho veci rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a jeho práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru postupom a uznesením špecializovaného súdu sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 30. septembra 2019, ako aj postupom a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 36/2019 z 22. októbra 2019, predmetné rozhodnutia špecializovaného súdu a najvyššieho súdu zrušil, prikázal prepustiť sťažovateľa v 2. rade z väzby na slobodu a priznal tiež sťažovateľovi v 2. rade primerané finančné zadost'učinenie v celkovej sume 10 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

3. Ústavný súd uznesením č. k. PLs. ÚS 9/2020-9 z 5. februára 2020 ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ] (Rvp 2368/2019) a ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (Rvp 2369/2019) spojil na spoločné konanie vedené pod sp. zn. Rvp 2368/2019.

II.

Relevantná právna úprava

4. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

7. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

8. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

9. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľmi označené referenčné právne normy

10.1 Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy sa osobná sloboda zaručuje.

10.2 Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

10.3 Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

11.1 Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

11.2 Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na začatie konania, v ktorom súd urýchlene rozhodne o zákonnosti pozbavenia jeho slobody a nariadi prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

12. Ústavný súd konštatuje, že podania sťažovateľov je možné kvalifikovať ako ústavné sťažnosti v zmysle čl. 127 ústavy v spojení s § 42 ods. 2 písm. f), § 122 a nasl. zákona o ústavnom súde.

13. Podstatou ústavných sťažností sťažovateľov je namietané porušenie základného práva podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, resp. práva podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru postupom a uznesením špecializovaného súdu sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 30. septembra 2019 a postupom a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 36/2019 z 22. októbra 2019, pričom podľa názoru sťažovateľov k porušeniu nimi označených práv malo dôjsť tým, že

- špecializovaný súd sa náležite nezaoberal námietkami zaujatosti vznesenými sťažovateľmi a najvyšší súd toto sťažovateľmi tvrdené pochybenie špecializovaného súdu následne nenapravil;

- najvyšší súd sťažnosti sťažovateľov (proti napadnutému rozhodnutiu špecializovaného súdu sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 30. septembra 2019 o zamietnutí ich žiadostí o prepustenie z väzby na slobodu) napadnutým uznesením sp. zn. 2 Tost 36/2019 z 22. októbra 2019 arbitrárne zamietol.

14. Ústavný súd ústavné sťažnosti sťažovateľov predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

15. Ústavný súd na predbežnom prerokovaní preskúmal, či ústavné sťažnosti sťažovateľov obsahujú všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na ich odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

16. V rámci predbežného prerokovania s prihliadnutím na sťažovateľmi formulované argumenty ústavný súd dospel k záveru, že ústavné sťažnosti sťažovateľov je potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde, a to v časti z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na ich prerokovanie a v časti z dôvodu ich zjavnej neopodstatnenosti.

III.1 K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru napadnutým postupom a uznesením špecializovaného súdu

17. Vo vzťahu k sťažovateľmi napadnutému postupu a uzneseniu špecializovaného súdu sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 30. septembra 2019 ústavný súd konštatuje, že v zmysle princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy poskytuje ústavný súd v konaní podľa čl. 127 ústavy ochranu základným právam alebo slobodám fyzických osôb a právnických osôb za podmienky, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je teda rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom ochranu základným právam a slobodám poskytuje v zmysle ústavy primárne všeobecné súdnictvo a ústavný súd až subsidiárne.

18. Vo vzťahu k označenému prvostupňovému väzobnému rozhodnutiu špecializovaného súdu a jemu predchádzajúcemu postupu disponovali sťažovatelia opravným prostriedkom – sťažnosťou. O sťažnostiach bol oprávnený a povinný rozhodnúť najvyšší súd ako súd nadriadený.

Sťažovatelia podali proti uzneseniu špecializovaného súdu sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 30. septembra 2019 sťažnosti, o ktorých rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Tost 36/2019 z 22. októbra 2019. Sťažovatelia teda využili možnosť podania riadneho opravného prostriedku proti napadnutému uzneseniu špecializovaného súdu, o ktorom bolo aj rozhodnuté.

19. Existencia opravného konania pred najvyšším súdom nepripúšťa možnosť ústavného súdu rozhodovať o napadnutom prvostupňovom väzobnom rozhodnutí (a jemu predchádzajúcom postupe), keďže sťažnosť v danom prípade predstavovala účinný

právny prostriedok ochrany práv sťažovateľov vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu, ktorý aj využili (porov. mutatis mutandis II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09).

Podľa ustáleného právneho názoru ústavného súdu po zistení nedostatku právomoci v konaní pred ústavným súdom už nie je potrebné skúmať, či sú alebo nie sú splnené ďalšie procesné podmienky. Tomuto postupu totiž bráni zistený nedostatok neodstrániteľnej procesnej prekážky spočívajúci v nedostatku právomoci ústavného súdu.

20. Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavné sťažnosti sťažovateľov v častiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru napadnutým postupom a uznesením špecializovaného súdu sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 30. septembra 2019 odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na ich prerokovanie.

III.2 K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru napadnutým postupom a uznesením najvyššieho súdu

21. Z už citovaného § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. II. 59/2019, II. ÚS 194/2019).

22. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu právo na osobnú slobodu je garantované čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a je v ňom obsiahnuté aj právo obvineného na urýchlenú súdnu kontrolu zákonnosti trvania jeho väzby, s čím je spojená povinnosť nariadenia prepustenia obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie sa môže v zákonom určených prípadoch podmieniť zárukou. Obsah označeného ustanovenia ústavy korešponduje s právami vyplývajúcimi z čl. 5 dohovoru (obdobne napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05, III. ÚS 424/08, III. ÚS 581/2015, III. ÚS 183/2018).

23. Ústavná ochrana základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy je rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity vyplývajúcim z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sú všeobecné súdy primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Ústavný súd preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležité zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu tak môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04, III. ÚS 581/2015).

24. Ústavný súd teda zdôrazňuje, že pri posúdení napadnutého postupu a uznesenia najvyššieho súdu jeho úlohou nebolo preskúmať správnosť skutkových a právnych záverov, o ktoré najvyšší súd oprel svoje rozhodnutie, resp. odpovedať na otázku, či malo, resp. nemalo byť žiadostiam sťažovateľov o prepustenie z väzby vyhovené alebo či mala byť väzba sťažovateľov nahradená alternatívnym opatrením. Úloha ústavného súdu

sa v danom prípade obmedzila na posúdenie otázky, či sa najvyšší súd s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľov (ktorú prezentujú sťažovatelia aj v ústavných sťažnostiach) vysporiadal adekvátne a preskúmateľne, či je tak odôvodnenie jeho rozhodnutia ústavnoprávne akceptovateľné a či najvyšším súdom prezentovaná interpretácia aplikovanej právnej úpravy neodporuje jej účelu a zmyslu.

25. Súdne preskúmanie zákonnosti pozbavenia osobnej slobody kladie nároky (okrem iného) na kvalitu preskúmania. Väzobné konanie týkajúce sa rozhodovania o osobnej slobode obvinenej osoby musí spĺňať niektoré fundamentálne požiadavky spravodlivého konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktoré sú prenesené do špeciálnych ustanovení čl. 17 ods. 1 a 5 ústavy a čl. 5 dohovoru aplikovateľných na konania týkajúce sa väzby. Jednou z nich je aj právo na náležité odôvodnenie rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (pozri napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05, III. ÚS 581/2015).

26. Vychádzajúc z týchto základných princípov, ústavný súd posúdil ústavné sťažnosti sťažovateľov vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru napadnutým postupom a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 36/2019 z 22. októbra 2019.

27. Ústavný súd sa oboznámil s obsahom odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v spojení s odôvodnením prvostupňového uznesenia špecializovaného súdu (právny názor zakotvený v ustálenej judikatúre ústavného súdu totiž zahŕňa požiadavku komplexného posudzovania rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania, pozri napr. IV. ÚS 350/09, II. ÚS 112/2020).

Najvyšší súd v napadnutom uznesení sp. zn. 2 Tost 36/2019 z 22. októbra 2019 pri preskúmaní napadnutého rozhodnutia špecializovaného súdu posudzoval splnenie jednak formálnych, ako aj materiálnych podmienok väzby sťažovateľov.

K dôvodnosti trestného stíhania sťažovateľov najvyšší súd uviedol, že špecializovaný súd postupoval v súlade so stavom veci a zákonom, keď dospel k záveru, že aj v súčasnom štádiu trestného stíhania u sťažovateľov naďalej pretrváva dôvodnosť podozrenia, že mali spáchať skutky, pre ktoré sú trestne stíhaní a bola na nich podaná obžaloba. Dôvodnosť podozrenia, že sťažovatelia mali spáchať skutky, pre ktoré bola na nich podaná obžaloba, ako podmienka *sine qua non* pretrváva aj v súčasnom štádiu trestného stíhania, čo vyplýva z dosiaľ vykonaného dokazovania na hlavnom pojednávaní. Najvyšší súd konštatoval, že už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach o väzbe sťažovateľov poukázal na konkrétne skutočnosti odôvodňujúce túto materiálnu podmienku väzby. Vzhľadom na časový odstup od právoplatnosti posledného rozhodnutia o žiadostiach sťažovateľov o prepustenie z väzby a ďalšie odvtedy vykonané dokazovanie najvyšší súd doplnil, že vo veci vypočutí svedkovia [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] vo svojich výpovediach uviedli skutočnosti posilňujúce túto materiálnu podmienku väzby.

Pokiaľ ide o jednotlivé väzobné dôvody, ktoré boli v prípade väzobného stíhania sťažovateľov ustálené, najvyšší súd vo vzťahu k dôvodom útekovvej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku uviedol, že na sťažovateľov bola podaná obžaloba okrem iných trestných činov aj pre obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy, za ktorý Trestný zákon ustanovuje trest odňatia slobody na doživotie. Vychádzajúc z nálezu ústavného súdu sp. zn. I. US 162/2016 z 9. marca 2016, najvyšší súd konštatoval, že okrem hrozby vysokého trestu obavu z konania sťažovateľov uvedeného v § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku možno vyvodit' aj z výpovedí svedka [REDACTED], ktorý patril k blízkym osobám sťažovateľov. Svedok vypovedal, že sťažovatelia po spáchaní skutku v bode 9 obžaloby vymysleli, aby išli na chatu do [REDACTED], aby pre prípad prezradenia neboli na očiach, a do Prahy išli preto, aby sa tam schovali po spáchaní skutku v bode 10 obžaloby, keby vzniklo na nich nejaké podozrenie. Nápad výroby falošných osobných dokladov inej republiky pochádzal od sťažovateľov pre prípad, ak by na Slovensku bol nejaký problém. Od nich sa svedok dozvedel, že v Srbsku majú nejakého chlapca, ktorý takéto doklady pre nich trochu vie vyrobiť, a zároveň vypovedal, koľko a akým spôsobom za tieto doklady zaplatili a že tieto doklady videl. Uviedol aj to, akým spôsobom obžalovaní s falšovateľom komunikovali a že sa poznali už predtým. Uvedené skutočnosti podľa názoru

najvyššieho súdu aj v tomto štádiu trestného stíhania odôvodňujú obavu z konania sťažovateľov uvedeného v § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, t. j. že na slobode ujdú alebo sa budú skrývať, aby sa tak vyhli trestnému stíhaniu alebo vysokému trestu, ktorý im v prípade uznania viny hrozí.

K dôvodom tzv. kolúznej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku najvyšší súd poukázal na skutočnosť, že z dosiaľ vykonaného dokazovania vyplýva aj zistenie, že motívom vraždy poškodeného [REDAKOVANÉ], ktorú mali spáchať sťažovatelia, mala byť pomsta za to, že poškodený ako člen zločineckej skupiny „Dvojičky“, ktorú obžalovaní mali riadiť, mal vypovedať na polícii proti iným členom tejto skupiny v trestnom konaní vedenom na národnej protizločineckej jednotke, národnej kriminálnej agentúre Prezídia Policajného zboru, expozitúre Západ pod ČVS: PPZ-637/NKA-PZ-ZA-2016. Zároveň mu týmto spôsobom mali zabrániť v ďalších výpovediach proti sebe a ďalším členom skupiny. Zo zápisnice o hlavnom pojednávaní z 12. marca 2019 a výpovede svedka [REDAKOVANÉ] vyplýva, že keď chcel skončiť s predajom drog, sťažovateľ v 2. rade sa svedkovi vyhráжал, aby nedopadol zle, a 9. marca 2019 sa svedkovi vyhráжал, že „skape“. Sťažovateľ v 1. rade zas na hlavnom pojednávaní 12. septembra 2019 po výpovedi svedka [REDAKOVANÉ] tomuto povedal: „... zavri si piču Ty kurva vyjebaná.“

Z výpovede svedka [REDAKOVANÉ] v prípravnom konaní vyplývajú bezohľadné nátlakové „praktiky“, ktoré mali sťažovatelia uplatňovať pri presadzovaní podstatne menej významných záujmov, ako je ich osobná sloboda a vysoký trest odňatia slobody, ktorého uloženie im v prípade uznania viny hrozí. Obdobné skutočnosti vyplývajú aj z výpovedí svedkov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], ktorí vo svojich výpovediach uviedli spôsoby, ktorými ich mali sťažovatelia nútiť k poslušnosti. Najvyšší súd zároveň konštatoval, že z obsahu predloženého spisu zistil, že dokazovanie vo veci nie je dosiaľ skončené, sú nariadené výsluchy ďalších svedkov a tieto skutočnosti aj v súčasnom štádiu trestného stíhania odôvodňujú obavu z konania uvedeného v § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, t. j., že na slobode sťažovatelia budú pôsobiť na svedkov.

Napokon k poslednému z kategórie formulovaných väzobných dôvodov – k dôvodom preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku – najvyšší

súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia uviedol, že z povahy trestných činov, ktoré mali sťažovatelia spáchať v neposlednom rade aj z dôvodu získania majetkového prospechu, objektmi ktorých sú ľudský život a zdravie, vlastnícke právo, bezpečnosť ľudí a záujem na riadnom a zákonnom chode štátneho aparátu a na dôvere v pravosť a pravdivosť verejných listín, a tiež aj vzhľadom na kriminálnu minulosť sťažovateľov, v priebehu ktorej boli sťažovatelia opakovane odsúdení za násilnú a inú úmyselnú trestnú činnosť, možno aj v tomto štádiu trestného stíhania odôvodniť obavu, že na slobode budú v páchaní trestnej činnosti pokračovať, a tým podľa názoru najvyššieho súdu u sťažovateľov aj naďalej trvá dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Možnosť náhrady väzby sťažovateľov miernejším opatrením v podobe inštitútu dohľadu probačného a mediálneho úradníka oba konajúce sudy vylúčili, pretože nenašli žiadne výnimočné okolnosti prípadu vyžadované v prípade stíhania pre obzvlášť závažný zločin § 80 ods. 2 Trestného poriadku.

K námietkam sťažovateľov týkajúcim sa procesného postupu špecializovaného súdu pri rozhodovaní o nimi vznesených námietkach zaujatosti najvyšší súd uviedol, že posudzovaná vec mu nebola predložená na rozhodnutie o tejto otázke, ale na rozhodnutie o napadnutom uznesení špecializovaného súdu, ktorým súd žiadosti sťažovateľov o prepustenie z väzby na slobodu zamietol ako nedôvodné.

28. V prvom rade zaujal ústavný súd stanovisko k tým častiam ústavných sťažností, v ktorých sťažovatelia prezentujú námietku o nedostatku nestrannosti a nezaujatosti senátu „4T“ (resp. predsedu senátu) špecializovaného súdu rozhodujúceho o ich žiadostiach o prepustenie z väzby, ktorý sa so sťažovateľmi uplatnenými námietkami zaujatosti vysporiadal postupom podľa § 32 ods. 6 Trestného poriadku, teda tak, že o námietkach nekonal s odôvodnením, že sú založené na tých istých dôvodoch, pre ktoré už raz bolo o takýchto námietkach rozhodnuté, resp. s odôvodnením, že dôvodom námietky je len procesný postup orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu v konaní, resp. s odôvodnením, že námietky neboli vznesené bezodkladne. Sťažovatelia hodnotia takýto postup špecializovaného súdu a tiež najvyššieho súdu, ktorý nápravu v uvedenom smere nevykonal, ako arbitrárny a z ústavného hľadiska neudržateľný.

Na uvedenom mieste odkazuje ústavný súd na svoje minulé rozhodnutia (napr. I. ÚS 322/2019, II. ÚS 337/2020), ktoré sa týkajú ďalších ústavných sťažností sťažovateľa v 1. rade a v ktorých sa ústavný súd vysporiadal s obdobnými námietkami sťažovateľa v 1. rade. Aj v prípade aktuálnych ústavných sťažností ústavný súd v plnej miere zotrváva na záveroch svojich predchádzajúcich rozhodnutí a znovu opakuje, že ak špecializovaný súd vybavil námietky zaujatosti sťažovateľov oznámením, resp. prípisom, že o predmetných námietkach v súlade s § 32 ods. 6 Trestného poriadku nekoná, pretože sú založené na tých istých dôvodoch, pre ktoré už raz bolo o takýchto námietkach rozhodnuté, resp. pretože dôvodom námietok je len procesný postup orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu v konaní, vysporiadal sa s námietkami zákonne predpísaným spôsobom. Nemožno teda akceptovať tvrdenie sťažovateľov, že špecializovaný súd sa ich námietkou zaujatosti riadne nezaoberal, práve naopak, špecializovaný súd na námietky zaujatosti sťažovateľov reagoval, avšak výsledkom tejto jeho činnosti bol záver, že príslušné zákonné ustanovenie procesnoprávneho predpisu, ktorým sa konanie riadilo, t. j. § 32 ods. 6 Trestného poriadku, mu nedovoľovalo o námietke konať, čo je z hľadiska ochrany práv sťažovateľov podstatným.

Nadväzujúc na uvedené, ústavný súd pripomína, že Trestný poriadok celkom zjavne rozlišuje rozhodovanie o podanej námietke zaujatosti a rozhodovanie o väzbe. Z Trestného poriadku a ani z označených článkov ústavy a dohovoru nevyplýva povinnosť, aby sa konajúci súd v rámci rozhodovania o väzbe duplicitne (opätovne) vysporiadal aj s námietkou zaujatosti. Ak tak preto neurobil ani najvyšší súd v napadnutom uznesení, nemožno z takéhoto regulárneho postupu súdu vyvodzovať porušenie čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru (II. ÚS 337/2020).

Ústavný súd v tejto súvislosti dodáva, že sťažovatelia v predmetnom konaní opakovane vznášajú námietky zaujatosti proti konajúcim sudcom špecializovaného súdu, pričom pri ich vznášaní vytrvalo ignorujú relevantné zákonné ustanovenia upravujúce možnosti vylúčenia sudcov v trestnom konaní.

Pre úplnosť ústavný súd poznamenáva, že sa so sťažovateľom v 2. rade nastolenou otázkou porušenia princípu prezumpcie nevinny implikujúcou aj otázku nezaujatosti vo veci konajúceho senátu inkriminovaným rozsudkom špecializovaného súdu č. k. BB-4 T 36/2018-14764 z 8. januára 2019 už vysporiadal vo svojom rozhodnutí

o ďalšej ústavnej sťažnosti sťažovateľa v 2. rade (sp. zn. II. ÚS 168/2020). Len v stručnosti ústavný súd poukazuje na to, že v tomto svojom rozhodnutí konštatoval, že rozsudok špecializovaného súdu č. k. BB-4 T 36/2018-14764 z 8. januára 2019 neobsahuje žiadne vyjadrenie, ktoré by mohlo byť chápané ako posúdenie viny sťažovateľa v 2. rade, a že je presvedčený, že sa špecializovaný súd v namietanom rozsudku v rozsahu, v akom to bolo v kontexte rozsudku týkajúceho sa osoby uzatvárajúcej dohodu o vine a treste možné, vyhol vyvolaniu dojmu prejudikovania viny sťažovateľa v 2. rade.

29. Pokiaľ ide o argumentáciu sťažovateľov, v ktorej sa regulárnosť dôvodov ich väzby snažia spochybníť aj tvrdením o stereotypných a bezobsažných formuláciách používaných podľa sťažovateľov konajúcimi súdmi pri rozhodovaní o ich žiadostiach o prepustenie z väzby podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku, ústavný súd vo všeobecnosti opätovne odkazuje na svoje minulé rozhodnutia (napr. I. ÚS 322/2019, II. ÚS 337/2020), ktoré sa týkajú ďalších ústavných sťažností sťažovateľa v 1. rade a v ktorých sa ústavný súd vysporiadal s identickými námietkami sťažovateľa v 1. rade. Aj v prípade aktuálnych ústavných sťažností sťažovateľov ústavný súd na záveroch týchto svojich predchádzajúcich rozhodnutí v plnej miere zotrúva a znovu opakuje, že vo svojej judikatúre už viackrát uviedol, že opakovanie skutočností, ktoré podľa všeobecného súdu odôvodňujú dôvod väzby v predošlých rozhodnutiach, neznižuje ich relevanciu, pokiaľ súd preskúmaním všetkých okolností prípadu dospel k záveru o ich pretrvávajúcej existencii.

30. Ústavný súd vo vzťahu k ďalšej argumentačnej línii ústavných sťažností konštatuje, že ich ťažiskom je snaha sťažovateľov spochybníť výsledky dôkazného procesu, jednak z hľadiska danosti konkrétnych skutočností odôvodňujúcich jednotlivé väzobné dôvody konštatované väzobným rozhodnutím, ako aj z hľadiska existencie podozrenia zo spáchania trestnej činnosti sťažovateľov ako materiálnej podmienky väzby. Svoju argumentáciu v tomto smere sťažovateľa v najpodstatnejšej miere zameriavajú proti svedectvám tzv. kajúcnikov, kde tejto kategórii svedectiev vytýkajú ich nevierohodnosť a účelovosť motivované snahou o získanie benefitov v podobe korigovania výšky trestu či beztrestnosti. Ústavný súd v tomto smere poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej minulosti prezentoval svoje postoje k uvedenému inštitútu využívanému v trestnom konaní, ktorý zvykne byť obhajobou v konkrétnych trestných

konaniach veľmi intenzívne napádaný. V Trestnom poriadku zákonodarca v záujme postihnutia závažných foriem trestnej činnosti, u ktorej je jej objasňovanie takpovediac zvonku veľmi sťažené, v niektorých prípadoch takmer nemožné (napr. zistenie štruktúry zločineckej skupiny), stanovil ako legitímny cieľ záujem spoločnosti na vyšetrení takejto trestnej činnosti, pričom tento povýšil nad záujem potrestať jedného z jej „menej aktívnych“ aktérov, ktorý orgánom činným v trestnom konaní a súdom poskytne pri plnení danej úlohy nezanedbateľnú súčinnosť (pozri napr. III. ÚS 665/2016, III. ÚS 708/2016, III. ÚS 11/2019). Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v otázke tzv. korunných svedkov poskytujúcich pomoc pri odhaľovaní trestnej činnosti výmenou za beztrestnosť alebo iné výhody upozornila na potrebu osobitnej obozretnosti pri použití takýchto výpovedí, súčasne však ESLP v tomto kontexte konštatoval, že skutočnosť použitia výpovede podozrivého, ktorý bol zbavený obvinenia, nie je ešte sama osebe dôvodom na vyslovenie porušenia práva na spravodlivé súdne konanie (pozri rozhodnutie ESLP vo veci Atanasov proti Bulharsku z 3. 3. 2009, č. 20309/02), a to dokonca ani v takých prípadoch, keď je odsúdenie páchatel'a založené v určujúcej miere práve na výpovedi takéhoto svedka (pozri napr. rozhodnutia ESLP vo veciach Cornelis proti Holandsku z 25. 5. 2004, č. 994/03; Lorse proti Holandsku z 27. 1. 2004, č. 44484/98; Verhoek proti Holandsku z 27. 1. 2004, č. 54445/00).

V záujme zaistenia spravodlivosti konania je však prirodzenou požiadavkou adresovanou konajúcemu súdu dôkladná analýza vierohodnosti týchto výpovedí. Je teda zrejmé, že postup orgánov činných v trestnom konaní a následne konajúcich súdov, ktoré využijú zákonodarcom ukotvený, a teda úplne legálny inštitút spolupracujúceho svedka, nemožno považovať *a priori* za defektný prvok oslabujúci hodnotu dôkaznej situácie, ku ktorej sa konajúce súdy pomocou takýchto výpovedí dopracovali. Ako to vyplýva z judikatúry ESLP, ale koniec koncov aj z relevantných ustanovení Trestného poriadku (zásada náležitého zistenia skutkového stavu a zásada voľného hodnotenia dôkazov), v záujme vylúčenia potenciálneho nebezpečenstva účelových, nepravdivých výpovedí je povinnosťou súdu vykonať dôslednú previerku hodnovernosti, a teda kvality takto podaných svedectiev, ktorej prípadné zanedbanie by mohlo signalizovať porušenie garancií spravodlivého procesu (pozri napr. III. ÚS 665/2016, III. ÚS 708/2016, III. ÚS 11/2019, II. ÚS 112/2020).

31. Ústavný súd zastáva názor, že tak, ako to vyplýva z odôvodnení väzobných rozhodnutí oboch konajúcich súdov (pozri bod 28. odôvodnenia tohto uznesenia), základná materiálna podmienka väzby sťažovateľov, a to dôvodnosť podozrenia zo spáchania vyšetovaných skutkov, je primerane zdôvodnená konkretizáciou doterajších výsledkov dokazovania majúcich podľa mienky ústavného súdu dostatočnú relevanciu. Pokiaľ ide o námietky formulované v ústavných sťažnostiach, spochybňujúce doterajšie výsledky dôkazného procesu, predovšetkým výpovede tzv. kajúcnikov ich konfrontáciou s vlastnými subjektívnymi hodnoteniami dôkazov predstretými sťažovateľmi, poukazuje ústavný súd na svoju ustálenú judikatúru. V nej ústavný súd opakovane judikuje, že pri rozhodovaní o väzbe obvineného sa nerozhoduje o jeho vine, resp. nevine, ale sa posudzuje len to, či sú v danom štádiu trestného konania vo vzťahu k osobe obvineného zistené skutočnosti dostatočne odôvodňujúce podozrenie zo spáchania skutku vyšetovaného trestného činu, keď hĺbkové hodnotenie dôkazov je vyhradené rozhodovaniu vo veci samej a nasleduje zásadne po ukončení dokazovania (pozri napr. II. ÚS 259/2019, II. ÚS 112/2020).

Ústavný súd tiež uvádza, že ani skutočnosti, ktoré konajúce súdy prezentovali ako dôvody podporujúce útekovú, kolúznú a preventívnu väzbu, ktorá bola u sťažovateľov ustálená, a ktoré zároveň podľa súdov vylučujú možnosť nahradenia väzby sťažovateľov miernejším opatrením (keď v prípade obzvlášť závažnej trestnej činnosti, pre ktorú sú sťažovatelia stíhaní, výnimočné okolnosti požadované v takomto prípade Trestným poriadkom konajúcimi súdmi identifikované neboli), sa nejavia ústavnému súdu ako vágne a nepresvedčivé, práve naopak, hodnotí ich ako dostatočne konkrétne a zároveň výpovedné.

32. Právne závery odôvodnenia napadnutého väzobného rozhodnutia najvyššieho súdu korešpondujú so skutkovými zisteniami a tieto zistenia nie sú výsledkom svojvôle (majú totiž logickú podobu, kde argumenty sú jasne vysvetlené a sú súčasne dostatočne zrozumiteľné), ale komplexného zhodnotenia všetkých skutkových okolností významných pre rozhodovanie o väzobnej otázke. Ústavný súd je toho názoru, že relevantným otázkam formulovaným sťažovateľmi v konaní o ich väzbe bola poskytnutá náležitá a presvedčivá odpoveď. Ústavný súd súčasne zastáva názor, že súdmi prezentovaná interpretácia

jednotlivých ustanovení aplikovaných právnych noriem (príslušných ustanovení Trestného poriadku týkajúcich sa väzobného rozhodovania) nijako nepopiera ich účel a zmysel a má teda z hľadiska ich ústavnej konformnosti akceptovateľnú podobu. Ústavný súd tak uzatvára, že sa najvyšší súd posúdením väzobnej veci sťažovateľov zaoberal dostatočne, náležite a primerane.

33. Ústavný súd na základe uvedených skutočností a dôvodov, ako aj s prihliadnutím na svoju judikatúru, podľa ktorej možno za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie, pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľov v častiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru napadnutým postupom a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 36/2019 z 22. októbra 2019 odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnené.

III.3 K namietanému porušeniu práva podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru napadnutým postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu

34. Ústavný súd sa osobitne vysporiadal aj so sťažovateľmi formulovanou námietkou porušenia čl. 5 ods. 3 dohovoru napadnutým postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu v kontexte argumentácie obsiahnutej v ústavných sťažnostiach a upriamuje pozornosť na ustálenú judikatúru ESLP, podľa ktorej je ustanovenie čl. 5 ods. 3 dohovoru aplikovateľné na situáciu prvotnej súdnej kontroly zákonnosti obmedzenia osobnej slobody nasledujúcej bezprostredne po „zatknutí“ (t. j. na prvotné rozhodovanie o vzatí do väzby). Na prípad sťažovateľov, u ktorých išlo o nasledujúcu previerku zákonnosti väzby – žiadosti sťažovateľov o prepustenie na slobodu a rozhodovanie o ich ponechaní vo väzbe, teda aplikovateľná nie je (II. ÚS 81/2017).

35. Pretože neexistuje žiadna príčinná súvislosť medzi napadnutým postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu a namietaným porušením čl. 5 ods. 3 dohovoru, ústavný súd ústavné sťažnosti sťažovateľov v rámci predbežného prerokovania v častiach namietajúcich porušenie práva podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru napadnutým postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 36/2019 z 22. októbra 2019 odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnené.

36. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

37. Keďže ústavný súd ústavné sťažnosti ako celok odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľov uplatnenými v ich ústavných sťažnostiach.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. septembra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu